

Oktober (openings)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Of het naar aanleiding van bijna 25 jaar val van de Berlijnse muur is of wat anders, er is veel gaande in het Duitsland en het Duitstalige. Ook leeft de vraag, bestaat de tegenstelling Wessi's en Ossi's nog? Angela Merkel betoogde vijf jaar geleden dat dat bij jongeren niet het geval meer was. Maar diezelfde jongeren voelen zelf nog dagelijks het verschil, zo valt te lezen in een aantal mini-essays in het die Zeit-magazine. Mij zijn rond de Duitse literatuur en geschiedenis een tweetal activiteiten en een nieuw boek opgevallen, en ik wil ze graag onder de aandacht brengen, over een Oost-Duitse, een West-Duitse en een Oostenrijkse:

- N.a.v. de herdenking van de val van de Berlijnse muur, 25 jaar geleden, organiseert het Goethe Instituut samen met het SLAA een avond over het leven en werk van **Christa Wolf** (1929-2011), een van de beroemdste schrijfster uit de toenmalige DDR. Omdat ze kritisch stond tegenover de Muur en over andere lastige onderwerpen schreef leidde haar werk in Oost-Duitsland tot de nodige controverses en geschaduwd worden door de Stasi. In het westen werd ze juist opgemerkt als een ongewoon individualistisch schrijfster. Kort na de val van de muur wordt bekend dat Christa Wolf zelf korte tijd als burgerinformante heeft gewerkt. Ze heeft er in 2010 een zelfonderzoekend boek over geschreven, *Stad der Engelen*, of het *Overcoat* of dr Freud. Tijdens de avond in de Tolhuistuin in Amsterdam komt Nelleke Noordervliet spreken over het literaire belang van Christa Wolf's werk en zal kleindochter Jana Simon geïnterviewd worden. Zij publiceerde in 2013 een boek met gesprekken met haar grootouders Wolf; gesprekken die beginnen in 1998 en vooral gaan over het verleden van het schrijverskoppel en hun verwerking ervan.

Meer info: <http://www.tolhuistuin.nl/agenda/slaa-presenteert-de-wereld-van-christa-wolf>

- Op 15 oktober speelt het RO-theater in de Stadsschouwburg Utrecht **Vuurvrouwen**. Uit de folder: in de jaren 70 verzette de jonge vrouw Ulrike Meinhof zich tegen de zwijgcultuur van het naoorlogse Duitsland. Het begon als een gewelddoos verzet, werd door de politie met geweld beantwoord en eindigde in gewapend verzet. Ze vocht met de Rote Armee Fraktion (RAF) voor haar idealen, en werd gezien als een gevaarlijk terroriste en tot levenslang veroordeeld. In *Vuurvrouwen* wordt Ulrike gevolgd in de laatste uren van haar leven, alleen in haar cel. Ze denkt na, is afwisselend vertwijfeld of strijdlustig. Ze heeft gehandeld, gekozen en gewaagd, maar in haar cel zit ze alleen. Ze heeft niemand en haar kinderen groeien op als vreemden. Alleen en eenzaam spiegelt ze zich in hallucinaties aan de strijdbare Jeanne D'Arc, een vrouw die net als zij tot heldin werd gebombardeerd en daarna haar idealen met de dood moest bekopen.' Fania Sorel die Ulrike Meinhof speelt, wordt geprezen als een actrice die de vele woede en wanhoop prachtig en gelaagd verwoordt.

Meer info en een reportage over de voorstelling met interview met Fania Sorel vind je via:

http://www.stadsschouwburg-utrecht.nl/voorstellingen/8425/ro_theater/vuurvrouwen/

- **Rijngoud** is de nieuw vertaalde roman uit 2013 van *Elfriede Jelinek*. De van oorsprong Duitse titel is *Rein GOLD*, een verwijzing naar het reine goud/geld en ook naar Rheingold, de eerste opera uit Wagner's Ring des Nibelungen. Elfriede Jelinek gebruikt het gesprek tussen Wodan en zijn (hier marxistische) dochter Brünhilde uit *Die Walküre*, de 2e opera uit de Ring, als ingang om het omgaan met goud en geld in de huidige maatschappij fel te bekritisieren. Graaicultuur, bankencrisis, kapitalisme/marxisme, hebzucht en inhaligheid, alles komt voorbij. Dit voorjaar werd *rein GOLD* als muziektheaterstuk uitgevoerd door de Staatsopera van Berlijn.

Het **Nederlands filmfestival** is zoals elk jaar eind september/begin oktober in Utrecht neergestreken. Een aantal films (alfabetisch) uitgelicht:

- **Ana Ana**, een poëtische documentaire: In de nasleep van de Arabische lente richten vier Arabische vrouwen zich tot de camera. Het optimisme van de revolutie raakt steeds verder verloren. *Ana Ana*, Arabisch voor 'Ik ben mezelf' laat de moed en creativiteit van de vrouwen zien op zoek naar hun eigen identiteit. Hoe vinden zij een balans tussen hun innerlijke wereld en de luidruchtige, vaak bedreigende buitenwereld?

- **Brozer** is het vervolg op Mijke de Jong's *Broos* over 5 zussen en een dramatisch verlopen familiebijeenkomst. Vijftien jaar later blijkt een van hen kanker te hebben en ongeneeslijk ziek te zijn. Het leven krijgt daardoor een heel andere betekenis. Regelmatig brengen de zussen de zondagen met elkaar door en zoeken ze elkaar op totdat de dood hen scheidt; snoeihard, met humor, boos, angstig en met liefde. Voor en achter de camera blijken de verschillende werkelijkheden in elkaar over te lopen. Een intense film.

- **Dorsvloer vol confetti** is gebaseerd op de gelijknamige roman van *Franca Treur*. De Zeeuwse Katalijne groeit eind jaren tachtig op tussen zes broers in een streng gelovig gezin. Nauwelijks betrokken bij het boerenwerk voelt het intelligente meisje zich een buitenbeentje. Ze vlucht in de fantasie en realiseert zich dat ze weg moet uit de gelovige omgeving om te kunnen ontdekken wat ze zelf wil doen. ✘
- **'Kenau'**, in het voorjaar uitgekomen, is ook in Utrecht te zien. De film gaat over *Kenau Simonsdochter Hasselaer*, strijdster in de 80-jarige oorlog in de strijd om Haarlem. Als haar jongste dochter Gertruide betrokken raakt bij het verzet en in Spaanse handen valt, kan ze niet langer afzijdig blijven en besluit ze met een vrouwenleger de wapens op te pakken tegen de Spanjaarden.
- **Nude Area**: Een hypnotiserend en vervreemdend drama over vrouwelijke verleiding. Een meisje uit het sjeke Amsterdam-Zuid raakt geobsedeerd door een prachtig Arabisch meisje uit het arme gedeelte van Amsterdam-Oost. Ze ontmoeten elkaar vooral in een sauna voor vrouwen, een plek waar naaktheid staat voor gelijkheid. Ze spelen een spel van liefde, verleiding en aantrekking. Alle communicatie is non-verbaal.
Meer info: <http://www.filmfestival.nl>

En een verrassende culturele zondag op 12 oktober In Utrecht, als tegenhanger voor alle vrouwenaandacht in deze nieuwsbrieven. *In de ban van de man* is het thema, met een uitgebreid cultureel programma rond het mysterie van de man, heldenverhalen en het mannelijke lustobject; over mannenhumor, mannengedrag, mannenpraat en mannavrienschap. Meer info: <http://www.culturelezondagen.nl/zondag/2014/in-de-ban-van-de-man>

Onlangs uitgebrachte titels

- ✘- In juli uitgebracht, nog weinig bekend en toch erg goed ontvangen, is de roman **De verzamelde werken van A.J. Fikry, boekhandelaar** van *Gabrielle Zevin*. Het wordt omschreven als een 'onvergetelijke liefdesverklaring aan boeken', 'een innemende roman over een boekhandel op een fictief eiland voor de Amerikaanse kust waar de eigenaar de essentie van literatuur ontdekt'. Na de dood van zijn vrouw raakt de bewuste boekhandelaar in een depressie en aan de whisky, hij is de zin van z'n leven kwijt geraakt. Een aantal voorvallen en mensen zorgen voor een ommekeer. En daar tussendoor bespreekt de boekhandelaar boeken en verhalen van z'n favoriete schrijvers/sters. Recensenten hebben er eveneens een liefdesverklaring over geschreven.
- Hetzelfde geldt min of meer voor de in juni uitgebrachte bijzondere roman van de Joods-Amerikaanse **Helene Wecker De golem en de Djinn**, voor sommigen zonder meer het favoriete boek van het jaar en een genot om te lezen. Het is 1899, ✘ de vooravond van de 20e eeuw en de stad New York is nog nooit zo fascinerend geweest. Chava is een golem, een door haar meester uit klei gemaakte vrouw. Ahmad is een djinn, een wezen van vuur, geboren in de Syrische woestijn. De golem en de djinn vertelt het verhaal van twee bovennatuurlijke wezens die afzonderlijk van elkaar in 1899 in New York aankomen. Ze worstelen met het vinden van hun weg in een nieuwe vreemde omfcgving, maar een gedeeld lot brengt hen samen. Het betoverende verhaal verweeft historische fictie met magische fabels uit de Joodse en Arabische traditie.
- ✘- **De bijen** is de eerste roman van de Engelse/Indiase *Laline Paull*. Gezien de aandacht voor bijensterfte en het belang van de bij voor ons voedsel en voor het bijenwaardig imkeren valt de titel van deze roman gelijk op. Het blijkt een opmerkelijk en knap bedacht boek te zijn dat allerlei vragen oproept. Flora 717 is geboren in de laagste klasse van de hiërarchische bijengemeenschap. Ze is schoonmaakster en onaanraakbaar. Haar taak is het opruimen van de dode lichamen uit de bijenkast, en daarnaast het aanbidden van de geliefde koningin. Maar Flora schendt de bijen-wet en stelt de vruchtbaarheid van de koningin aan de kaak. Dat brengt chaos in de bijen-orde. Ze heeft een dieper verlangen in zich dan de haar toebedachte rol en brengt haar in conflict met haar hart en geweten.
- Eerder dit jaar won *Esther Gerritsen* de Kellendonkprijs voor haar onafhankelijke en originele kijk op maatschappelijke thema's. Deze week kwam haar nieuwe roman uit, **Roxy**, over een jonge vrouw wier rijke oudere man zojuist ✘ verongelukt. Hij blijkt te zijn aangereden op de vluchtstrook en is daar naakt aangetroffen met een vriendin. Roxy's wereld stort in, maar ze houdt zich sterk en ontsnapt met oppas en assistente naar Frankrijk. Daar blijkt dat ze toch ontregeld is. Onder haar beschaafde buitenkant gaan allerlei gefrustreerde emoties en impulsen schuil. Esther Gerritsen laat Roxy's wereld van instabiliteit en waanzin zien, waarin ze moeizaam zoekt naar wat ze precies wil en naar de betekenis van wat er in en om haar heen gebeurt.
- ✘- *Albertine Soepboer* is schrijfster van proza, toneel en poëzie, die zowel in het Nederlands als in het Fries publiceert. **Bezonen** is haar 11e bundel met zestig vijfregelige verzen waarin het beeld van een dorp aan zee voorbij komt. Het

wordt omschreven als elementaire poëzie over de wereld van regen, stilte, wind, zout, bomen en de mensen die zich daarin bewegen, de wereld van het Friese wad, waar Albertine Soepboer vlakbij woont. Haar poëzie laat zich beter inademen dan lezen, schreef een recensent, haar taalgebruik is pure lyriek.

- Voor wie van thrillers houdt: **De onderkant van sneeuw** is het verrassend goede debuut van *Ilse Ruijters*, zo wordt al geschreven. Het verhaal draait om de vraag 'hoe ga je verder met je leven als je een meisje van drie hebt dood gereden? Daar doorheen spelen achtervolgingen vanuit het verleden en een anonieme bedreiging, die in hoofdpersoon Irene een beklemmende strijd opleveren.

Activiteiten in Utrecht en omgeving:

- Op 30 september presenteert journaliste *Femke van Zeijl* haar eerste roman **Koning van de Baracca's** bij Savannah Bay. Eerder schreef zij twee non-fictie boeken waarvan *Een nacht in de vijzel* gaat over vrouwen in Afrika, een continent waar zij vooral ten zuiden van de Sahara doorheen gereisd heeft om reportages te maken. Haar roman speelt zich af in Mozambique en is een verhaal met als kern interculturele relaties, waar actuele thema's in verweven zijn. Meer info: <http://savannahbay.nl/index.php?pageid=7>

- Op 6,7 en 8 oktober speelt *Laura van Dolron* in theater Kikker (Utrecht) haar nieuwe voorstelling **Liefhebben**. Uit een gesprek met haar in het filosofie magazine: "Mijn voorstelling is een suggestie om ons te bekwamen in liefhebben, omdat dat het enige is wat er werkelijk toe doet." Laura van Dolron heeft voor haar nieuwe voorstelling momenten van liefde verzameld. Ze zocht niet alleen in haar eigen hoofd en hart, maar ook in haar omgeving en in de wereldgeschiedenis. Ook de Franse filosoof Jean Paul Sartre (partner van Simone de Beauvoir) komt aan bod. "Sartre is iemand die steeds opduikt in mijn werk. Hij is de strenge vader die ik niet had en de sombere vriend die je toch uitnodigt op je feestje." Net als in de andere voorbeelden gaat het bij Sartre niet om een clichématige, romantische liefde, maar om een meer universele vorm ervan: "Door de mooie afscheidsbrief die hij schreef aan de filosoof Albert Camus, die geen vrienden meer met hem wilde zijn, bewees hij dat hij weet wat liefde is. Met die brief heeft hij hun vriendschap eerder bevestigd dan beëindigd. Afscheid nemen van een vriend met zoveel liefde dat hij voorgoed een vriend blijft...dat is liefde." Meer info: <http://lauravandolron.com/voorstellingen/liefhebben>

- De in de vorige nieuwsbrief genoemde film **Sepideh: reaching for the stars**, draait deze en/of komende weken in Deventer, Hilversum, Alkmaar, Schagen, Schiedam, Zaandam en Den Helder.

Bibliotheek-nieuws

- Voor iedereen die van gedichten houdt, organiseert de *poëziegroep* samen met **Waterdicht** een speciale rondvaart door de grachten op zondag 26 oktober om 10 uur. "Waterdicht" is een Utrechtse boottocht voor iedereen die de stad eens door een dichterlijke bril wil bekijken. Op de boot worden gedichten voorgedragen die een relatie hebben met de plekken waar langs gevaren wordt. En voor deze speciale gelegenheid zijn dat gedichten geschreven door vrouwelijke poëten. Er zijn verse broodjes, en koffie en thee aan boord, zodat je gelijk kunt brunchen. Wij denken zelf dat het erg leuk wordt! Meer informatie: <http://vrouwenbibliotheek.nl/2014/08/30/waterdicht/> en <http://www.waterdichtvaren.nl/>

- De avond rondom het onderwerp **De overgang** komt er. Ivm herstelwerkzaamheden op de Gansstraat hebben de datum verzet naar 13 november 's avonds. In de volgende nieuwsbrief volgt meer informatie. Alvast ter inleiding: De overgang is een periode van sterke transformatie. Veel vrouwen ervaren het als een aardverschuiving waar ze niet op bedacht waren. Ze komen met verschijnselen in aanraking als ze nog nauwelijks over de overgang hebben nagedacht, een aantal jaar voordat hun menstruatie daadwerkelijk stopt. Tijdens de avond zal over allerlei aspecten informatie gegeven worden (m.n. door Antje Dijkstra) en er is expliciet ruimte voor uitwisseling. Uitgangspunt is jezelf beter leren begrijpen, zodat je overweg kunt met wat je tegenkomt.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Amerikanah van Chimamanda Ngozi Adichie, *De vlamme wereld* van Siri Hustvedt, *Gebed voor de vermisten* van Jennifer Clement, *Het dodenspoor* van Sara Blædel, *Privédomein* van Ingrid Hoogervorst, *Een Russische geschiedenis* van Ljoedmila Oelitskaja

Nieuwe recensie van deze maand als link bijgevoegd:

'Enkele ogenblikken' door Herbjørg Wassmo

'Roundhay, tuinscène' door Marente de Moor

'Het dodenspoor' door Sara Blaedel

De leenbijdrage voor 2014 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v. naam en '*leenbijdrage 2014*'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via <http://vrouwenbibliotheek.nl/2014/07/28/augustus-openingsnieuws-2/>

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 28 september 2014